

бачати настання дефолту або біржового обвалу. Така підготовка звершується за умови, що самі педагоги будуть науковцями-дослідниками. Отже, кредо педагогічної майстерності у виші дуже просте: навчаючи, досліджувати або навчати, досліджуючи.

Водзянова Н. К., старший викладач,
Люта О. О., асистент,
кафедра ЕММ

ЕКОНОМЕТРИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ ВИСВІТЛЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ

Здатність своєчасно визначати назрівання передкризової та кризової ситуації як на рівні держави, так і регіону та світу в цілому стає одним із важливіших елементів управління економікою в умовах глобалізації. Вільне переміщення величезних фінансових потоків без достатньо надійного регулювання суттєво дестабілізує банківські та фінансові системи окремих країн і регіонів, а також набагато збільшує небезпеку виникнення нестабільності функціонування фондових ринків.

Ще одним аспектом цієї проблеми є те, що економічна теорія відносно добре описує рівноважні ситуації, але набагато гірше — процеси, які викликають перехід із одного рівноважного стану в інший. Прискорена динаміка сучасних процесів у світовій економіці значно розширює кількість і ускладнює взаємодію факторів, здатних спричинити передкризову ситуацію або викликати кризу.

Нарешті важливим є те, що причини, які спонукають виникнення кризи в окремих країнах, поширюються на економіки інших держав і регіонів.

Ретельне вивчення сучасних умов функціонування динамічних систем, взаємозв'язків між ними стає ключовою задачею економіки. І головну роль у цьому процесі відіграє моделювання, зокрема економетричне.

В економетричному моделюванні (інша більш відома назва — «економетрика») використовується широкий спектр моделей: від класичних моделей регресійного аналізу до векторних авторегресійних моделей, які дозволяють аналізувати часові ряди; від найпростіших парних лінійних моделей до нелінійних моделей, до яких включено не лише кількісні, а й якісні фактори; від моделей, які описують порівняно стабільні зовнішні умови функціонування, до адаптивних, саморегулюючих моделей.

Аналіз і основні результати побудови економетричних моделей виступають базою для подальшого розвитку макроекономіки і мікроекономіки, досліджень в області фінансів, банківської справи, маркетингу, страхування. У зв'язку з цим зростають сучасні вимоги щодо теоретичної та практичної підготовки студентів у цьому напрямку.

Кваліфікованому спеціалісту потрібно мати не лише уявлення про основні тенденції розвитку економіки, необхідно враховувати складний взаємозв'язок різноманітних факторів, що комплексно діють на процес, що досліджується, визначити кількісні оцінки такого впливу та передбачити можливі наслідки.

У більшості зарубіжних університетів викладання економетрики для економістів проводиться в три етапи:

- 1) початковий: класичний регресійний аналіз;
- 2) економетрика I: аналіз часових рядів і моделі динаміки;
- 3) економетрика II: нелінійні моделі, в тому числі з якісними залежними змінними; моделі, які описують процеси за допомогою систем рівнянь.

Початковий курс забезпечує той мінімум знань, який дозволяє розуміти і застосовувати на практиці основи кореляційного та регресійного аналізу, коректно здійснювати побудову лінійних моделей та їх аналіз.

Курс «Економетрика I» включає матеріал, у якому аналізуються часові ряди і їх складові: тренд, сезонна, циклічна та випадкова компоненти, розглядаються методи побудови динамічних моделей — від найпростіших (марковський процес, процес Юла) до авторегресійних моделей з умовною гетероскедастичністю.

Курс «Економетрика II» пропонується на магістерському рівні. При його викладанні розглядаються сучасні проблеми економетричного моделювання: методи побудови систем нелінійних рівнянь; моделі векторної авторегресії; проблеми коінтеграції та інше.

Викладання економетричного моделювання за сучасних умов на мікрорівні показує якість випускників, серйозність підходу закладу до навчання економістів, на макрорівні — це наявність спеціалістів здатних керувати економічними процесами на підприємствах, у державі та світі. Регулювання економічних процесів, дієве управління в кризових ситуаціях дає можливість створити краще майбутнє, не будемо забувати, що криза — це і безробіття, і відповідний рівень життя людей, і можливість отримувати освіту.

Володіння сучасним економетричним інструментарієм дозволяє поєднати теорію, прикладні економічні дослідження та практику. Завдяки економетричному моделюванню здійснюється обмін інформацією між цими сферами, відбувається взаємне збагачення та розвиток теорії і практики.

Для того, щоб переконатися в тому, яке місце посідає сучасне економетричне моделювання в системі економічних наук, досить передивитись список лауреатів Нобелівської премії з економіки, які своїми науковими працями внесли неоціненний вклад як у розвиток економіки, так і економетричного моделювання.

*Волощук С.Д., к.ф.-м.н.,
доцент кафедри економіко-математичного моделювання*

ФАКТОР ЧАСУ ПРИ ВИКЛАДАННІ НАУК ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМКУ ТА КОНТРОЛІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Швидкий розвиток комп'ютерної техніки та інформаційних технологій потужно впливає на всі галузі діяльності людини. Цей вплив дуже помітний і в сфері науки та освіти. При викладанні наук математичного та економіко-математичного спрямування доволі часто виникає потреба в режимі реального часу продемонструвати студентам процес формалізації поставленого завдання, хід його розв'язування та аналіз отриманих результатів. При цьому необхідно прокоментувати вибір програмного забезпечення і вказати на можливість отримання потрібного результату за допомогою альтернативних програмних продуктів. У зв'язку з цим простежується проблема розподілу часу між засвоєнням теоретичного матеріалу та його практичною реалізацією на ЕОМ.

Тому для розуміння матеріалу та кращого його засвоєння студентами потрібно виділяти більше часу на практичні заняття, оскільки без цього є ризик навчити студентів користуватись лише програмним забезпеченням. Крім того, іспити в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» не передбачають використання ЕОМ, оскільки комп'ютер може бути використаний як несанкціоноване джерело інформації. Тому при розподілі годин на практичні та лабораторні заняття з наук економіко-математичного напрямку потрібно враховувати, що задачі, запропоновані у екзаменаційному білеті, студент повинен вміти розв'язати без ЕОМ.

Однак питання використання студентами комп'ютерної техніки на іспитах з економіко-математичних наук залишається актуальним і потребує особливого вивчення. Його вирішення забезпечить менший відсоток технічних помилок, які студенти допускають при розв'язуванні екзаменаційних задач і дасть змогу заощадити час при підготовці відповідей.

Зважаючи на швидкість сучасного життя та темп зміни подій у професійній діяльності економіста-аналітика, дуже важливим є не тільки факт правильного розв'язання поставленої задачі, але й факт правильного і вчасного її розв'язання. Очевидно, що такі навички студенти можуть отримати при підготовці та захисті лабораторних робіт. На жаль, не всі студенти встигають виконати завдання лабораторної роботи за час, відведений на заняття в комп'ютерному класі. Тому при освоєнні економіко-математичних наук є сенс давати студентам завдання лабораторних робіт додому, пояснивши алгоритм їх вирішення. Під час захисту роботи доцільно запропонувати студенту розв'язати в режимі реального часу за допомогою ЕОМ іншу задачу такого ж типу, відвівши на її виконання певний час. Звісно, що запропоновані задачі повинні бути тестові та нескладно розв'язуватись на ЕОМ, а їх розв'язки повинні легко інтерпретуватись. Це дасть змогу студентам краще засвоїти матеріал і спонукатиме самостійно виконувати поставлені завдання. Крім того викладач зможе протягом лабораторного заняття оцінити роботу всіх присутніх на занятті студентів, враховуючи при цьому не тільки правильність розв'язків, але й час, витрачений на їх отримання та аналіз.